

CONSIDERAȚIUNI ECOLOGICE ȘI ZOOGEOGRAFICE ASUPRA FAUNEI DE ORTOPTERE DIN DELTA DUNĂRII

BÉLA KIS

Delta Dunării este una dintre cele mai interesante regiuni ale țării noastre din punct de vedere zoogeografic, ceea ce se datorește poziției sale geografice și condițiilor ecologice speciale. Are o altitudine foarte mică (pînă la 13 m deasupra nivelului mării), este bine delimitată de regiunile înconjurătoare prin ramurile Dunării. Clima de tip continental prezintă mari variații termice; precipitația anuală este scăzută (de 350—400 mm), aceasta însă este recompensată prin umezeala mare a aerului datorită evaporăției locale. În Deltă predomină vegetația higrofilă, dar din punctul de vedere al faunei de ortoptere sînt de mare importanță și pădurile situate pe grindurile din estul deltei (Letea, Caraorman) și vegetația xerofilă a dunelor de nisip.

Ortopterele constituie una dintre grupele de insecte cele mai caracteristice ale deltei, fiind reprezentate printr-un număr foarte mare de indivizi. Numărul speciilor de ortoptere cunoscute de aici, în schimb, este relativ mic (49), în comparație cu celelalte regiuni ale Dobrogei unde trăiesc 95 de specii. Această repartiție se explică în primul rînd prin faptul că în deltă biotopurile preferate de ortoptere sînt relativ puțin variate, față de restul Dobrogei.

Pajiștile higrofile reprezintă un biotop larg răspîndit în deltă. Dintre speciile care populează pajiștile higrofile cu o vegetație abundentă și înaltă, va fi amintit în primul rînd *Gampsocleis schelkownikovae* Adel. care apare într-un număr destul de mare de indivizi. La noi trăiește numai în Delta Dunării, arealul său principal se găsește în Caucaz și în Delta Uralului. Este interesantă prezența în acest biotop a unor specii eurosiberiene (*Conocephalus dorsalis* Latr., *Parapleurus alliaceus* Germ., *Mecostethus Crossus* L.), care lipsesc din celelalte regiuni ale Dobrogei și s-au menținut în deltă probabil datorită umezelii ridicate. Aceste pajiști higrofile, într-un trecut apropiat, au reprezentat un focar principal pentru înmulțirea în masă a lăcustei călătoare (*Locusta migratoria* L.).

Pășunile higrofile cu o vegetație scundă prezintă și ele o faună bogată. Pentru acest biotop sînt foarte caracteristice tetrigidele și în special *Tetrix ceperoi* Bol. care apare într-un număr foarte mare de indivizi. Este foarte comună și specia *Aiolopus thalassinus* Fabr., mai rar apar *Epacromius tergestinus* Charp. și *Epacromius coerulipes* Iv. specii care la noi sînt cunoscute numai din Dobrogea. Alte ortoptere specifice pentru acest biotop sînt : *Chorthippus albomarginatus* De Geer, *Gh. dichrous* Ev. și *Ch. parallelus* Zett.

Malul mîlos al bălților și canalelor are o faună interesantă compusă din greierul mic *Pteronemobius heydeni* Fisch., din *Tetrigidae* și din speciile de *Tridactylus* (*T. variegatus* Latr., *T. tartarus* Sauss), care trăiesc în galeriile în nămol și în nisip umed. *Tridactylus tartarus* este o specie nouă pentru fauna României, pînă acum a fost cunoscută numai din Asia Centrală și Caucaz, la noi probabil trăiește numai în deltă.

Dunele nisipoase prezintă 2 feluri de biotopuri principale, pe de o parte pajiști xerofile cu o vegetație destul de înaltă și deasă, populate cu specii xerofile și graminicole. Dintre acestea cele mai tipice sînt : *Gampsocleis glabra* Herbst., *Platycleis affinis* Fieb., *Pl. vittata* Charp., *Oecanthus pellucens* Scop., *Acrida bicolor* Thunb., *Omocestus minutus* Brull. și *Chorthippus loratus* Fisch. Pe de altă parte nisipurile goale aproape total lipsite de vegetație au o faună compusă din ortoptere arenicole tipice ca *Calliptamus barbarus* Costa, *Sphingonotus coerulans* L., *Acrotylus insubricus* Scop., *A. longipes* Charp. Tot aici găsim și alte specii geofile care sînt mai puțin caracteristice nisipurilor fiind comune și pe alte tipuri de sol ca *Calliptamus italicus* L., *Oedipoda coerulescens* L., *Oedaleus decorus* Germ., *Doclostaurus brevicollis* Ev. Pe plante înalte și răzlețe apare *Phaneroptera spinosa* B. Bien. specie de origine centralasiatică care la noi trăiește numai în Delta Dunării. Are o răspîndire mai largă în sudul Uniunii Sovietice (Kirghizia, Cazachstan, Volgograd).

În păduri trăiesc puține ortoptere. Pe copaci și tufe se găsesc *Tettigonia viridissima* L. și *Phaneroptera nana* Fieb. La marginea pădurilor, în tufărișuri, apare cosașul *Rhacocleis germanica* H.Sch.

Din punct de vedere zoogeografic ortopterele din deltă se grupează astfel : 2 (2—2) specii holarctice, 3 (3—3) africano-europene, 14 (19—24) palearctice, 3 (5—22) eurosiberiene, 18 (29—38) centralasiatico-europene, 2 (3—3) pontice, 1 (6—26) europene, 6 (16—19) mediteraneene, 0 (11—19) balcanice, 0 (0—15) carpatice și endemice. În paranteză figurează numărul elementelor zoogeografice specifice pentru restul Dobrogei și pentru întreaga Românie. Făcînd o comparație cu fauna din celelalte părți ale Dobrogei și cu alte regiuni din țară, reiese că există deosebiri evidente în ceea ce privește compoziția faunei și proporția elementelor zoogeografice. În deltă predomină pe de o parte elementele palearctice, ortoptere care sînt în general comune, răspîndite în toată țara, iar pe de altă parte elementele de origine centralasiatică. Față de restul Dobrogei numărul speciilor mediteraneene este mic și ceea ce este surprinzător lipsesc total speciile balcanice. Este de remarcă că elementele europene sînt reprezentate printr-o singură spe-

cie, iar cele carpatice și endemice lipsesc atât în deltă cât și în restul Dobrogei.

În concluzie, fauna de ortoptere în Delta Dunării este compusă din relativ puține specii, care însă apar într-un număr foarte mare de indivizi. Acest fapt se explică prin izolarea acestei regiuni de către ramurile Dunării și a bălților întinse, prin condițiile climatice (mari variații termice, umiditatea ridicată a aerului, inundațiile frecvente etc.) și prin lipsa unor biotopuri preferate de ortoptere. Numărul mare de exemplare dovedește, în același timp, că pentru anumite specii, condițiile ecologice din deltă sînt foarte favorabile. Prin condițiile ecologice speciale se explică menținerea unor specii de ortoptere (*Phaneroptera spinosa*, *Gampsocleis schelkownikovae*, *Tridactylus tartarus*), pe grindurile deltei; ele lipsesc din toate regiunile înconjurătoare, arcalul lor principal fiind în Asia Centrală și în regiunile Caucazului.

BIBLIOGRAFIE

- Kis, B. 1963 — *Orthopterele din Dobrogea*. Studia Univ. Babeș-Bolyai Ser. Biol. 2: 88—103.
- Knechtel, W. K., Popovici-Biznoșeanu, A., 1959 — *Orthoptera*, Fauna R.P.R. București.
- Müller, A. — 1931/1932, — *Zur Kenntnis der Orthopterenfauna der Dobrodscha*. Verh. Mitt. Sieb. Verf. f. Naturw. Hermannstadt. 81—82 : 72—96.

CONSIDERATIONS ECOLOGIQUES ET ZOOGEOGRAPHIQUES CONCERNANT LA FAUNE ORTHOPTERIQUE DU DELTA DU DANUBE

Résumé

L'auteur présente quelques données écologiques et zoogéographiques sur la faune orthoptérique du Delta du Danube. Ainsi sont-elles décrites les plus caractéristiques orthoptères pour les différents genres de biotypes.

On y donne aussi une analyse zoogéographique basée sur le taux de différents éléments zoogéographiques existants dans le delta. *Tridactylus Tartarus* Sauss est citée telle une espèce nouvelle pour la Roumanie.